

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 16/09-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť PaedDr. J. D., J., zastúpeného advokátom Mgr. V. Š., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10 Co 126/2007 z 27. novembra 2007, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PaedDr. J. D. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. marca 2008 telefaxom a 13. marca 2008 poštou doručená sťažnosť PaedDr. J. D., J. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. V. Š., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 10 Co 126/2007 z 27. novembra 2007.

Zo sťažnosti a z pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom z 31. januára 2003 podaným Okresnému súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) domáhal uloženia povinnosti Z. (ďalej len „odporca“) upustiť a zdržať sa zásahov do jeho osobnostných práv. Podaním z 3. júla 2006 sťažovateľ svoj návrh upravil v časti petitu a zároveň sa domáhal ochrany práva na rovnaké zaobchádzanie v zmysle zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“).

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 8 C 14/2003 z 26. apríla 2007 návrh sťažovateľa zamietol. Krajský súd rozsudok súdu prvého stupňa rozsudkom sp. zn. 10 Co 126/2007 z 27. novembra 2007 potvrdil ako vecne správny. Predmetný rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 11. januára 2008.

Sťažovateľ uviedol, že „prvostupňový súd svoje rozhodnutie založil na závere, že sťažovateľ nebol diskriminovaný pre svoj etnický pôvod, ale pokiaľ došlo ku konfliktom medzi sťažovateľom a riaditeľom odporcu, tieto mali výlučne pracovnoprávny charakter. Súd tiež vyslovil záver, že sťažovateľ nepreukázal žiadne skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodit', že zo strany odporcu bol vystavený nerovnakému zaobchádzaniu.“

Uvedené závery okresného súdu sťažovateľ napadol v odvolaní, v ktorom poukázal na skutočnosť, že voči nemu boli vykonané opatrenia, ktorým neboli vystavení ostatní zamestnanci odporcu. Aj listinné dôkazy – písomné napomenutia, ktoré odporca doručoval sťažovateľovi, podľa neho mali jednoznačne sankčný charakter. Sťažovateľ namietal, že svedecké výpovede opodstatnenosť vytýkaných porušení povinností nepotvrdili. Neboli preukázané ani nedostatky v pedagogickej práci sťažovateľa, ani jeho nevhodné správanie k žiakom. Podľa sťažovateľa okresnému súdu bola známa aj skutočnosť, že odporca z rovnakých dôvodov skončil so sťažovateľom pracovný pomer.

Sťažovateľ tvrdí, že v súlade so smernicou Rady Európskej únie č. 2000/43/ES z 29. júna 2000, ktorou sa zavádza zásada rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu

na rasový alebo etnický pôvod, a § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona splnil svoju procesnú povinnosť predložiť dôkazy, z ktorých dôvodne možno predpokladať, že došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania na jeho ujmu. Odporca však žiadnym spôsobom dôkazy sťažovateľa nevyvrátil a nepodarilo sa mu ani preukázať, že zo strany sťažovateľa dochádzalo k porušovaniu jeho povinností zamestnanca. Podľa názoru sťažovateľa odporca teda nepreukázal, že na sankčné opatrenia voči nemu bol daný dôvod, odporca tak neunesol dôkazné bremeno.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uviedol, že na jeho námietky odvolací súd „v odôvodnení vôbec nereagoval. Po právnej stránke odvolací súd rozhodnutie odôvodnil výlučne právnou úpravou ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, pričom Antidiskriminačný zákon spomenul iba formálne. Inštitút obráteného dôkazného bremena, ktorý je v tomto konaní kľúčovým, nespomenul vôbec. Odvolací súd nereagoval ani na jednu námietku ohľadom priebehu a vyhodnotenia dokazovania, ale iba všeobecne zrekapituloval dôkazy, pričom v tejto časti odôvodnenia odvolacie námietky sťažovateľa doslova ignoroval...

Rozsudok odvolacieho súdu je teda neodôvodnený a arbitrárny.

V prvostupňovom konaní konal sudca, ktorý sa ukázal ako zaujatý, čo bolo potvrdené aj následným rozhodnutím Krajského súdu v Trnave o námietke zaujatosti sťažovateľa. Uvedené rozhodnutie však vadu konania neodstránilo, nakoľko úkony vykonané zaujatým sudcom neboli novým sudcom zopakované. Minimálne výsluchy svedkov vykonané na pojednávaniach vedených JUDr. K. sú jeho zaujatosťou poznačené. Tieto výsluchy preto mali byť zopakované, čo sa nestalo. Krajský súd v Trnave na odvolanie sťažovateľa síce pôvodné rozhodnutie JUDr. K. zrušil, nové rozhodnutie založené aj na dôkazoch vykonaných týmto sudcom však už potvrdil. Došlo tak k porušeniu práva sťažovateľa na neustranného sudcu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.“

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Trnave svojím postupom a rozsudkom zo dňa 27. 11. 2007, č. k. 10 Co 126/2007-272 porušil základné právo PaeDr. J. D. na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

2. *Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 27. 11. 2007, č. k. 10 Co 126/2007-272 sa zrušuje.*

3. *Krajský súd v Trnave je povinný PaeDr. J. D. zaplatiť náhradu trov konania na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom skúmal, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti podľa § 20 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde a či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal z toho, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov ustanovených v zákone.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť

k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu (rozhodnutia orgánu štátu) v rámci predbežného prerokovania veci vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 159/08).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že krajský súd potvrdením prvostupňového rozsudku z 26. apríla 2007 o zamietnutí jeho návrhu uložiť odporcovi upustiť a zdržať sa zásahov do jeho osobnostných práv a návrhu na zaplatenie nemajetkovej ujmy spôsobenej porušením zásady rovnakého zaobchádzania zo strany odporcu porušil jeho základné právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa sťažovateľa odvolací súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil a vôbec sa nevysporiadal s aplikáciou platného antidiskriminačného zákona na jeho prípad.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti už viackrát uviedol, že podstata základného práva priznaného čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde, že tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú, a teda že základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale túto aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať. Postup súdov v konaní o veci a jeho kvalita predurčená zákonom je vyjadrením základného práva na súdnu ochranu účastníka konania vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy. Ochranu základným právam a slobodám poskytujú predovšetkým všeobecné súdy, pričom ústavný súd súdnu ochranu v konaní o sťažnosti poskytuje iba vtedy, ak porušenie procesných práv účastníkov konania chránených zákonmi [napr. Občianskym súdnym poriadkom (ďalej len „OSP“)] je súčasne aj porušením základného práva alebo slobody upravených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou (m. m. I. ÚS 54/97, IV. ÚS 192/08).

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd pokladá za vhodné zmieniť sa najskôr o tom, že v danej veci považoval za potrebné pred predbežným prerokovaním sťažnosti počkať na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o dovolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 10 Co 126/2007 z 27. novembra 2007 (t. j. tomu, ktorý namieta aj v tomto konaní), v ktorom uplatnil argumentáciu porovnateľnú s argumentáciou uplatnenou v sťažnosti doručenej ústavnému súdu. Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 14/2003 ústavný súd zistil, že najvyšší súd o dovolaní sťažovateľa rozhodol uznesením sp. zn. 3 Cdo 171/2008 z 21. januára 2009 tak, že ho ako neprípustné odmietol, keď nemohol prisvedčiť dovolateľovi, že postupom súdov došlo k odňatiu možnosti konať pre súdom (§ 237 písm. f) OSP) a existencia procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a) až e) a g) OSP v dovolacom konaní nevyšla najavo.

V nadväznosti na uvedené považoval ústavný súd za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru, z ktorej vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné

a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Podstata sťažnosti sťažovateľa je založená na argumentácii, že súdy (okresný súd a krajský súd) v prerokúvanej veci nerešpektovali procesný princíp obráteného dôkazného bremena v konaní o ochranu osobnosti a ochrane proti diskriminácii, v dôsledku čoho sťažovateľa bezdôvodne zaťažili povinnosťou preukázať diskriminačný charakter sankčných opatrení odporcu.

V odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým tento odvolací súd potvrdil rozsudok okresného súdu sp. zn. 8 C 14/2003 z 26. apríla 2007 o zamietnutí žaloby sťažovateľa v označenom konaní, sa okrem iného uvádza:

„Osobnosť fyzickej osoby je v zmysle § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka chránená len vo vzťahu k zásahom do jej jednotlivých osobnostných práv, ktoré možno kvalifikovať ako neoprávnené (protiprávne). Neoprávneným zásahom je taký zásah do osobnosti fyzickej osoby, ktorý je v rozpore s právami a povinnosťami subjektu, ktorý do osobnostných práv iného zasahuje, v rozpore s právami a povinnosťami pôvodcu zásahu stanovenými právnym poriadkom. Z hľadiska poskytnutia ochrany nie je významné, či neoprávnený zásah bol spôsobený zavinene či nezavinene, alebo vedome či nevedome. Nevyžaduje sa ani vyvolanie následkov, stačí, že neoprávnený zásah bol spôsobilý vyvolať ohrozenie alebo narušenie chránených práv osobností fyzickej osoby. Za neoprávnený zásah sa nepovažuje kritika, ak je pravdivá a súčasne svojou formou primeraná. Neoprávneným zásahom nie sú ani podnety, upozornenia a sťažnosti urobené primeraným spôsobom, adresované príslušným orgánom. Predpokladom pre poskytnutie ochrany pred zásahmi do práva na ochranu osobnosti v zmysle ustanovenia § 13 Občianskeho zákonníka je okrem iného skutočnosť, že zásah bol neoprávnený. Nemožno hovoriť o neoprávnenom zásahu tam, kde takýto zásah zákon dovoľuje alebo tam, kde k zásahu došlo v rámci výkonu subjektívneho práva, hoci inak sa zásah týka fyzickej osoby.

Z ustanovenia § 13 Zákonníka práce účinného do 30. 6. 2004, ako aj z ustanovení zákona č. 365/2004 Z. z. (Antidiskriminačný zákon) účinného od 1. 7. 2004 vyplýva zásada, podľa ktorej výkon práv a povinností v pracovnoprávných vzťahoch musí byť v súlade

s dobrými mravmi a nikto nemôže svoje práva a povinnosti zneužívať sledujúc úmysel poškodiť druhého účastníka vzťahu. Diskriminácia pritom môže spočívať v zámernom znevýhodňovaní a vytváraní nerovných podmienok, pričom pod pojmom diskriminácia možno vo všeobecnosti rozumieť zaujaté neuznávanie rovnosti rozlišovania osôb pri priznávaní práv, výhod a podobne. O diskrimináciu ide vtedy, ak dochádza k rozdielnemu zaobchádzaniu s jednotlivcami, ktorí sa nachádzajú v obdobných situáciách bez objektívneho a rozumného zdôvodnenia. Za objektívne a rozumné zdôvodnenie sa považuje zdôvodnenie, ktoré sleduje legálny cieľ a rešpektuje rozumový rámec primeranosti medzi použitými prostriedkami a zamýšľaným cieľom. V prípade, že zo strany zamestnanca sú preukázané skutočnosti, z ktorým možno odvodiť, že došlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii, je povinnosťou zamestnávateľa preukázať, že nedošlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania.

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so skutkovými zisteniami a závermi súdu prvého stupňa o nedôvodnosti nároku navrhovateľa, a to tak z dôvodu neexistencie neoprávnených zásahov do jeho osobnosti, ako aj nepreukázania porušenia zásad rovnakého zaobchádzania, pričom v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Z obsahu spisového materiálu vyplynulo, že k zásahu do práv navrhovateľa malo dôjsť konaním odporkyne, a to listami zo dňa 4. 4. 2002, 10. 12. 2002, 20. 12. 2002, 19. 12. 2003, ako aj okamžitým skončením pracovného pomeru zo dňa 16. 7. 2004. Posúdením obsahu jednotlivých listov zaslaných odporkyňou navrhovateľovi dospel odvolací súd k rovnakému záveru ako súd prvého stupňa, že obsah týchto listov nebol objektívne spôsobilý zasiahnuť do osobnostných práv navrhovateľa a v danom prípade nemožno hovoriť ani o neoprávnenosti zásahu. Obsahom všetkých listov bolo poukazovanie na neplnenie pracovných povinností navrhovateľa, upozornenie na nespokojnosť rodičov s jeho vyučovacími metódami, pričom obsah listov neprekračoval rámec vecnej kritiky, vychádzal z reálnych faktov, nebol urážajúci a ani nijako inak znevažujúci osobu navrhovateľa. Aj podľa názoru odvolacieho súdu táto kritika bola čo do obsahu a formy primeraná, nevybočovala z hraníc nutných na dosiahnutie cieľa. Bolo potrebné tiež prihliadnuť na to, že kritika sa uskutočnila v rámci pracovnoprávných vzťahov, a to v rámci vzťahu nadriadeného – štatutárneho zástupcu odporkyne a podriadeného zamestnanca –

navrhovateľa, pričom išlo o plnenie si povinností vedúceho zamestnanca v zmysle ustanovenia § 82 písm. a) Zákonníka práce a povinnosťou navrhovateľa ako zamestnanca bolo podľa § 81 písm. a) Zákonníka práce plniť pokyny nadriadeného vydané v súlade s právnymi predpismi. Svedeckými výpoveďami učiteľov pôsobiacich na základnej škole bolo preukázané, že vzťahy medzi navrhovateľom a štatutárnym zástupcom odporkyne boli napäté a konfliktné, pričom konfliktnosť bola obojstranná. Štatutárny zástupca odporkyne však vždy vyžadoval iba plnenie si pracovných povinností navrhovateľa, nikdy neútočil na osobnosť navrhovateľa, resp. jeho pôvod. Bolo potrebné prihliadnuť na to, že už v predchádzajúcom zamestnaní nebol navrhovateľ hodnotený ako bezproblémový zamestnanec, pričom k plneniu pracovných povinností pristupoval svojráznym spôsobom a problematický bol aj jeho vzťah k žiakom. Z vykonaného dokazovania nevyplývalo, že by sa odporkyňa k navrhovateľovi správala inak ako k ostatným zamestnancom, zo strany odporkyne dochádzalo k vyžadovaniu si riadneho plnenia povinností zo strany navrhovateľa, tak ako tomu bolo aj voči ostatným zamestnancom.

Vzhľadom na to, že v konaní nebola preukázaná existencia neoprávneného zásahu do osobnostných práv navrhovateľa, nebol daný predpoklad pre poskytnutie ochrany v zmysle ustanovenia § 13 Občianskeho zákonníka. Rovnako i podľa názoru odvolacieho súdu neboli v konaní navrhovateľom preukázané skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že došlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii, s poukazom na čo neprišlo k presunu dôkaznej povinnosti na odporkyňu, že nedošlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa ustanovenia § 219 O. s. p. z dôvodu vecnej správnosti potvrdil. “

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádza z toho, že primárnou úlohou v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy nie je podávať výklad právnych predpisov, ktoré všeobecný súd v dotknutom konaní pred ním aplikuje. Za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd je na prvom mieste zodpovedný všeobecný súd. Výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie všeobecným súdom musí byť v súlade s ústavou (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy) a ústavný súd iba posudzuje, či príslušný výklad právnej normy aplikovanej v konkrétnych okolnostiach prípadu (v danej

veci Občianskeho zákonníka, Zákonníka práce a antidiskriminačného zákona) je racionálne akceptovateľný alebo či nie je popretím jej účelu, podstaty a zmyslu.

V okolnostiach prípadu ústavný súd považoval za potrebné konštatovať, že smernica Rady Európskej únie č. 2000/43/EC z 29. júna 2000 v časti týkajúcej sa dôkazného bremena v sporoch, v ktorých dotknuté osoby tvrdia, že voči nim došlo k priamej či nepriamej diskriminácii, sa premietla s účinnosťou od 1. apríla 2002 do § 13 ods. 7 Zákonníka práce a následne po prijatí antidiskriminačného zákona s účinnosťou od 1. júla 2004 do jeho § 11 ods. 2, ktorý znie: „Žalovaný je povinný preukázať, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania, ak žalobca oznámi súdu skutočnosti, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo“, pričom súčasne so schválením antidiskriminačného zákona došlo aj k príslušným zmenám v § 13 Zákonníka práce, ktorého odsekom 5 v platnom a účinnom znení sa na uplatnenie citovaného ustanovenia antidiskriminačného zákona odkazuje.

Z vnútroštátnej právnej úpravy (do 31. júna 2004 § 13 ods. 7 Zákonníka práce a od 1. júla 2004 § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona v spojení s § 13 ods. 5 Zákonníka práce) vyplýva, že dôkazné bremeno neťaží len a výlučne žalovanú stranu, ale ťaží aj žalobcu. Žalobca musí prioritne uniesť dôkazné bremeno týkajúce sa skutočností, z ktorých možno odvodiť, že došlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii, resp. zásady rovnakého zaobchádzania. Žalobca musí tvrdiť a zároveň aj predložiť také dôkazy (uniesť dôkazné bremeno), z ktorých možno dôvodne usúdiť, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo. Súčasne musí tvrdiť, že pohnútkou diskriminačného konania je jeho rasa či etnická príslušnosť (pôvod). Až následne sa presúva dôkazné bremeno na žalovanú stranu, ktorá má právo preukazovať svoje tvrdenia, že neporušila zásadu rovnakého zaobchádzania. Uvedenú postupnosť prechodu dôkazného bremena zo žalobcu na žalovaného v okolnostiach prípadu (zo sťažovateľa na odporcu) aj krajský súd považoval za zrejmu a nespornú.

Napadnutý rozsudok krajského súdu z 27. novembra 2007, ale aj rozhodnutie najvyššieho súdu z 21. januára 2009 o odmietnutí dovolania sťažovateľa sú založené na

právnom názore, že k presunu dôkazného bremena nepostačuje skutočnosť, že sťažovateľ sa hlási k rómskemu etniku a bol odporcom upozorňovaný a sankcionovaný za nedodržiavanie pracovnej disciplíny, bolo potrebné, aby svoje tvrdenia podložil ďalšími dôkazmi preukazujúcimi nerovnaké zaobchádzanie. Podľa záverov prvostupňového súdu i odvolacieho súdu sťažovateľom predložené listiny z objektívneho hľadiska nepreukazovali také okolnosti, z ktorých by bolo možné dôvodne usudzovať, že došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania a nerešpektovaniu obráteného dôkazného bremena súdmi.

Podľa názoru ústavného súdu krajským súdom vyslovený právny názor k sťažovateľom nastolenej otázke obráteného dôkazného bremena, diskriminácie jeho osoby na pracovisku a porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania je z ústavného hľadiska akceptovateľný. V odôvodnení rozsudku krajský súd poukázal na to, akými zákonnými ustanoveniami sa riadil, aké skutkové zistenia a úvahy ho viedli k vyslovenému právnemu názoru. Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v predmetnej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký jeho výklad a aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka, Zákonníka práce a antidiskriminačného zákona, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s uvedenými článkami ústavy. Navyše ústavný súd zistil, že medzičasom bolo právoplatne skončené aj konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 12 C 207/2004 o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru a o náhradu mzdy, a to zamietnutím žaloby sťažovateľa (najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Cdo 218/2007 z 13. októbra 2008 zamietol ako nedôvodné dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 24 Co 84/2006 zo 16. mája 2007).

Ústavný súd už judikoval, že „Ak všeobecný súd reagoval na procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu a štádia civilného procesu, v ktorom účastník uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, nemôže dôjsť k porušeniu základného práva na spravodlivý proces.“ (IV. ÚS 329/04).

V okolnostiach prípadu ústavný súd konštatuje, že krajský súd zhodnotil celkové okolnosti prípadu ústavne akceptovateľným spôsobom. Odôvodnenie rozsudku sp. zn. 10 Co 126/2007 z 27. novembra 2007 predstavuje dostatočný základ pre jeho výrok, lebo krajský súd v potrebnej miere vysvetlil, na základe akého skutkového stavu a právnych úvah rozhodol.

V tejto súvislosti ústavný súd už judikoval, že „Ústava Slovenskej republiky neupravuje prípustnosť dôkazov, ale ponecháva jej úpravu na príslušné zákony, spravidla na procesné kódexy. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie.“ (I. ÚS 52/03).

Ústavný súd tiež pripomína, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú, a to za predpokladu, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

Subjektívny názor sťažovateľa na diskrimináciu jeho osoby nie je dôvodom na prijatie záveru, že vo vzťahu k nemu mohlo dôjsť k diskriminačnému postupu. V danom prípade chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili dospieť k takému záveru aspoň na účely prijatia sťažnosti na ďalšie konanie. V okolnostiach prípadu o napadnutom rozsudku krajského súdu a jeho odôvodnení preto ústavný súd nemôže prijať záver, že by dôvody rozhodnutia boli neudržateľné, prípadne boli svojvoľné, tak aby to odôvodňovalo ich spojitost' s možným porušením základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

Ústavný súd, vychádzajúc zo skutkových okolností, ktoré vyplynuli z predloženého rozhodnutia krajského súdu, z právnych východísk a záverov odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2009